

LESNI DELAVEC

Glasilo Osrednjega društva lesnih delavcev

Izhaja vsakega 1. in 15. v mesecu. — Uredništvo in upravišstvo v Ljubljani, Šelenburgova ulica šte. 6/II, desno. — Naročnina stane letno 26 Din, polletno 13 Din, četrtletno 6-50 Din, posamezna številka stane 1 Din. — Oglasi se za milimeter prostora v dolžini širine enega stolpca pri enkratni objavi računajo po 2, pri trikratni objavi po 1-80 in pri večkratni objavi po 1-40 Din. — Nefrankirane ali premalo frankirane dopise se ne sprejema. — Rokopisi se ne vračajo. — Reklamacije so poštnine proste.

Štev. 2.

Ljubljana, dne 15. januarja 1924.

Leto III.

Proglas in poziv.

Sodrug! in sodružice! Ves delavski tisk priobčuje pozive za zbiranje sredstev za podporo strokovnih organizacij v Nemčiji. Tudi strokovni listi posameznih strokovnih organizacij lesnih delavcev poedinih evropskih držav se obrača na lesne delavce in jih poziva, da zbirajo sredstva, potom katerih naj bi se podprlo Zvezo lesnih delavcev v Nemčiji. Strokovna glasila evropskih strokovnih organizacij lesnih delavcev v svojem pozivu pravijo: Francoski imperijalizem svojo vojno proti Nemčiji — čeprav v drugi obliki — nadaljuje. Franciji in njenim zaveznikom ne zadostuje vojaška zmaga nad Nemčijo, Nemčija mora biti tudi gospodarsko uničena. Zasedba Porurja po Franciji je nemškemu delavstvu povzročila nad vse težko politično situacijo, še težja pa je gospodarska kriza, v katero je nemško delavstvo po krivdi francoskih fanatikov zabredlo. Svetovna zgodovina do sedaj ne zaznamuje takega težkega položaja, kakršen je nastal v Nemčiji. Francoskemu imperijalizmu se „dostojno“ stavi ob stran kapitalistični razred Nemčije, ki je vlekel dobiček iz vojne in sedaj zopet vleče dobiček iz nepopisne bede delavnega ljudstva. Nemška valuta je uničena, produkcija blaga ter izdelkov je prenehala in tam, kjer se še dela, je delavni čas silno kratek. Velikanska brezposelnost in lakota ženeta delavstvo v obup. Reakcija, ožunačena po strašni mizeriji, katera je prišla nad delavstvo, dviga glavo in se pri-

pravlja odvzeti delavstvu vse pravice ter pridobitve ter pah-niti ga nazaj v hlapčevstvo.

Nemške strokovne organizacije vodijo v teh strašnih razmerah naravnost heroično borbo, ali navzlic vsem nad-človeškim naporom niso v stanu umiliti vso bedo in rešiti mase delavstva pred lakoto. Nemška Zveza lesnih delavcev — najmogočnejša opora internacijalnega pokreta lesnih de-lavcev, katera je napram lesnim delavcem vseh dežel vselej vršila svojo dolžnost — Zveza nemških lesnih delavcev, na katero je vsak zavezen lesni delavec vedno zrl s ponosom, tej zvezi, katera je bila vzor vseh strokovnih organizacij lesnih delavcev preti težka usodepolna nevarnost financijelnega zloma. Vsled financijelne krize, ki je nastala po uničenju nemške va-lute, Zveza nemških lesnih delavcev ni več v stanu izplačevati svojim članom one podpore, ki jih je po pravilniku izplačevati dolžna. Skratka, naši nemški sotrpini se nahajajo v silni stiski. Pomoč je nujno potrebna.

Pomožna akcija za nemške lesne delavce je neizo-gibna. Centralni odbor Saveza lesnih delavcev Jugoslavije je na zadnji svoji seji sklenil pozvati vse lesne delavce, da priskoče na pomoč nemškim sodrugom. V to svrhu naj se povsod izvedejo zbirke. Nabrani denar naj se pošilja pod geslom „Pomoč Nemčiji“ na centralo Saveza lesnih delavcev Jugoslavije v Ljubljani, Šelenburgova ulica šte. 6/II.

Tokio v ognju.

Zadnjič smo govorili o Jokohami, ki se je zrušila že pri prvem potresnem sunku. V mestu Tokio samem je bil potres slabjši, a prokletstvo Tokia je bil ogenj. Sicer so v Tokiu vsako leto požari in mu odtrgajo precejšen del mesa, a kaj je to napram nesreči 1. septembra! V soboto je bil potres in popoldne je še več zijal brez dela gledalo popolnoma malobrižno, kako so gorele nekatere večje hiše. Proti večeru pa, ko je začelo goreti tukaj in tam, ko je silen veter zagrabil ognjeno moč in jo gnal po mestu okoli, tedaj so videli, da je zadela Tokio grozna nesreča. Plinove cevi so počile in to je povzročilo ogenj. Potem pa je gorel Tokio v vsej svoji razširjenosti od jugozapada proti severovzhodu skoz dva dni in dve noči, mesto, ki je štel 3 milijone ljudi za 60 Ljublan! Razdalja od Ljubljane do Kranja je bilo eno samo morje plamena. Danes vemo, da je zgorelo okoli 340 tisoč po-slopij in hiš, vseh pa je bilo 500 tisoč. Trije milijoni pre-bivalcev so se skrčili na dober milijon, vsi drugi so zbežali ali pa so postali žrtve potresa in ognja. V Jokohami je pa ostalo od 70.000 hiš komaj še sto. Ali si moremo kaj takega

predstavljati? Ves okraj, ki ga je zadel potres, okoli Jokohame in Tokio, je štel devet milijonov ljudi. Vsa Jugoslavija jih ima dvanajst. Koliko jih je ostalo?

In vse je v Tokiu postalo žrtev plamen, karkoli je bilo važno, z vso opremo in z vsemi akti: tri zasebna vseučilišča, muzej, Okura, magacini, arzenali, ministrstva: notranjih zadev, finanč, prosvete, poljedelstva, nauka, patentni urad, monopolni urad, državna tiskarna, računski urad, glavni brzojavni urad, policijsko predsedstvo, vojaška oblačilnica, mornariška aka-demija, mornariški muzej, vse mornariške šole, mornariški klub, akcijska borza, državna borza, vse polno bank, velike trgovske trvdke, trgovska visoka šola, tehnika, zobozdravniška šola, več srednjih šol, nad sto ljudskih šol, del cesarskega vseučilišča, predvsem nenadomestljiva vseučiliška knjižnica, vse knjigarne in vsa časnikarska poslopja razen dveh, cesarsko gledališče, vse plesalnice, vsi večji kolodvori, večina telefon-skih uradov, ameriško, holandsko, kitajsko poslaništvo itd., itd. Kdo bi vse to naštel! Po potresu ni bilo Tokia več: kar je ostalo, je bila samo velika vas brez zveze, brez živil, brez vode, luči in prometnih sredstev. Vse zveze z zunanjim svetom so bile pretrgane, velika železnica proti jugu je mo-

Vse lesne delavce naprošamo, da upoštevajo silno težaven položaj nemških lesnih delavcev in da vsak po svojih močeh k umiljenju strašne bede prispeva. Vsakdo naj da kar more. Živela mednarodna proletarska solidarnost!

Likvidacija (odprava) Ministrstva socialne politike.

Belgrajski vladni organ „Samouprava“ se je v svoji 286. številki z dne 21. decembra 1923 razpisal o likvidaciji ministrstva socialne politike; vsekakor se je to zgodilo pod vtisom neugodnega razpoloženja, ki se je proti nameravani likvidaciji na vseh straneh pojavilo. V dotični svoji številki „Samouprava“ veli: „Ukinjenje ministrstva socialne politike ne znači, da bi se nameravalo ukiniti tudi vse one posle, ki jih je to ministrstvo opravljalo. Posli ministrstva za socialno politiko se bodo razporedili med ona ministrstva, katerim po svoji naravi ta opravila spadajo. Ministrstvo za socialno politiko, ravno tako, kakor je bil to slučaj pri bivšem ministrstvu za obnovo in prehrano, ni izvršilo onega, kar se je od njega pričakovalo. Predaleč bi nas vodilo, ako bi hoteli preiskati vse one vzroke, vsled katerih ministrstvo za socialno politiko ni izpolnilo nanj polaganih nad. Dejstvo pa je, da se je šlo v željah po izvajanju socialnih reform v državi, ki je agrarna in svojo nacionalno industrijo šele vstvarja, predaleč. Osobito je treba tudi poudariti, da je nepoznavanje razmer in površna sposobnost reformatorjev pritisnila ministrstvu za socialno politiko pečat diletantizma in eksperimentacije.“ Tako „Samouprava“.

Mi smo že takrat vedeli, zakaj je bilo ministrstvo za prehrano ukinjeno. Ukinjeno je bilo to ministrstvo iz enostavnega razloga, ker so kapitalistični krogi in vlada zaključili svoje delo, katerega je potom tega ministrstva bilo mogoče opraviti: ociganilo in odrlo se je vse, kar je ociganiti in odreti bilo mogoče. In ker se v prazni hiši ne da več ropati, je postalo ministrstvo za prehrano odveč in odpravilo se ga je.

Sedaj se je vlada potom svojega glavnega glasila potrudila, da nam objasni, zakaj likvidira ministrstvo za socialno politiko. Po njenem mnenju je razlog ta, ker se je šlo glede socialnih reform predaleč, in ker je delo tega ministrstva pritisnilo naši socialni politiki pečat diletantizma in eksperimentacije.

rala za več mesecev prenehati z obratom. Pokvarjene in razrušene so bile ceste, mostovi in tiri, sploh: ves okraj je bil razdejan.

Tako tudi ves svet med Jokohamo in Tokio, pokrit s hišami, tovarnami in ladjedelnicami; vojno пристanišče Jokoruka je sploh izginilo in samo dim se je valil še nad ponosom Japonske. Ves gorski ljubki okraj Hakone s svojimi številnimi toplimi vreli, hoteli, vasmi, železnicami in avtomobilnimi cestami je bil dobesedno na tla položen že pri prvem sunku. Staro glavno mesto Kamakura z vsemi svojimi mičnimi vilami, svetišči, kopališči in restavrantmi je bilo od potresa udarjeno naravnost v srce in je takorekoč pomeđeno s površja. Celo stari slavni kip vedno se smehljajočega Bude sredi zelenih borov se je stopil v plamenih. Itd., itd. Znan je slučaj vestnega japonskega poštnega uradnika v nekem kraju blizu Tokia. Dva dni je bil ta uradnik edina zveza Japonske z inozemstvom; potres mu je pokvaril aparat, popravil ga je, zopet mu ga je pokvaril in spet ga je popravil. V smrtni nevarnosti je vztrajal, večkrat vržen ob tla, a ni odnehal.

Vseh sunkov so našli v 48 urah 1700, več kakor prej v treh letih skupaj. Lahko rečemo, da je bila ta katastrofa

Po izjavi vladnega glasila pa je nad vse jasno, da ne gre samo za ukinitvev ministrstva za socialno politiko, ampak da gre v glavnem za odpravo onih par mizernih socialnopolitičnih reform, v koliko so zadobili obliko in veljavo zakonov. Buržuaziji ni na potu ministrstvo za socialno politiko kot tako, pač so ji na potu sedanji socialnopolitični zakoni, v katerih ima delavec kolikor toliko nekaj zaslonbe. Oderuški kapitalistični krogi naše države, ki so složni in solidarni, ne trpe, da bi se jih v kakršnikoli obliki pri izkoriščanju delovne sile omejevalo. Kaj naj bi drugega pomenil stavek, v katerem je rečeno, „da se je v željah glede socialnopolitičnih reform v naši državi, ki je agrarna in sedaj šele vstvarja svojo nacionalno industrijo, šlo predaleč“? Kdor zna le količkaj čitati in tolmačiti smisel tega stavka, temu bo takoj jasno, da se po ideologiji jugoslovanskih kapitalistov da vstvarjati le na grmadah kosteh delavstva. In da se to doseže, zato je treba ukiniti zakonito omejen delovni čas in vse ostale odredbe varstvenega značaja, ki jih je socialnopolitična zakonodaja v korist delavca uvedla. Potrebno je, da se spremeni zakon o zavarovanju delavcev in vsa bremena, ki so s tem zavarovanjem zvezana, prevale na zavarovance, to je na delavce.

Radikalna stranka, ki je izrazita predstaviteljica velikega kapitala, torej hoče potom likvidacije ne le ministrstva za socialno politiko, temveč tudi potom likvidacije vseh socialno političnih reform kapitalističnemu razredu neovirano izkoriščanje delovne sile olajšati.

Čista blasfemija je, če organ vlade spričo tega dejstva hoče pravi namen zakriti s pojasnjevanjem, da likvidacija ministrstva za socialno politiko ne pomenja tudi likvidacije socialno političnih agend, ki se jih baje namerava samo vzeti iz rok nestrokovnjakov in izročiti jih v roke veščakov! Takega pojasnjevanja nam ni bilo treba, ker že zdavni čivkajo vrabci na strehah, da opravlja agende ministrstva za socialno politiko v kolikor se tičejo socialne politike in reform in se ta socialna politika nanaša na delavce, že dolgo „spretnjša roka“, namreč ministrstvo notranjih zadev, katero med drugim razpolaga tudi s policijo. Da je roka ministrstva za notranje zadeve s svojo policijo „res strokovnjaška“, je delavstvo na svoji lastni koži pogostoma že občutilo. Evo, tako je treba razumeti razlago vladnega glasila. Militaristično-polijski režim,

največja v svetovni zgodovini, kar se tiče uničenih poslopij ter človeških in materialnih izgub.

Ljudje, ki so zbežali in so se vrnil, so bili pripravljeni na grozne prizore, a bilo je hujše kakor so si mogli predstavljati v najbolj bujni domišljiji. Razdrtih hiš že nihče več ne pogleda, na to so se nesrečniki kmalu navadili. Komaj so Tokio spoznali tudi tisti, ki so bili tam doma. Hodil si ure in ure, pa nisi mogel razumeti, bilo je preogromno, prestrašno. Polagoma si pri hišah opazil, da so bile tudi druge sile delavne, ne samo požar, da je potres pripravil požaru pot. Življenje je popolnoma predrugačeno. Nešteto je avtomobilov, polnih ljudi in riža, kolikor le morejo transportirati. Vsa prometna sredstva so rekvirirana. Begunce vzamejo kar tako na voz, sploh vsakega, če je le prostor, razlike ni. Plačila ne sprejemajo, beseda zahvale zadostuje. Skoraj pred vsako hišo je posoda s pitno vodo. Na obeh straneh ceste pa gosta množica ljudi; na eni strani valovijo v mesto noter, na drugi ven. Posamezniki in v gručah, s cunj, papirjem ali deščico na bambusovi palici, ime je gori zapisano, odkod smo in kam gremo, za lažjo kontrolo. Prihajajoči iščejo sorodnike in znance, odhajajoči pa hitijo proč, iz kraja nesreče na deželo,

kojega predstaviteljica je radikalna stranka, kuje čezdalje hujše okove, v katere oklepa delavski razred. Toliko smo okusili že slabega, da nas nobena stvar več ne more presenetiti. Ako misli buržuazija, ki potom svojega militaristično-policijskega režima gre tudi preko trupelj delavcev, da se bo za vse večne čase dalo vladati z nasiljem, se vara.

V očigled teh dejstev bi bila nedopustljiva napaka, če bi gledalo delavstvo križem rok in se vdajalo fatalizmu. Nasprotno, nasilje mora delavstvo le podpihovati za čim agilnejšo agitatorično in organizatorično delovanje, da z združenimi močmi čimprej nasilni režim vrže.

Mlačna zavednost.

Pod tem naslovom je neki naš ljubljanski zaupnik napisal članek, v katerem je dobro pogodil sedanje naše razmere. Glasi se:

Med lesnimi delavci ljubljanskim često opazamo, da je zavlada med njimi neka brezbržnost in da zanimanje za lastne interese naših sodrugov ni več tako živo, kakor je nekdaj bilo in kakor bi moralo biti. Brezposelnost zadaje lesnim delavcem ljubljanskim udarec za udarcom. Draginja raste. Podjetniki napadajo postojanke, ki so jih lesni delavci po težkih bojih osvojili. Aparat Zveze industrijcev z inženirjem Šukljejem na čelu deluje z vsemi sredstvi in silami na tem, da poleg ostalega delavstva tudi lesne delavce pritisne k tlom. Prvo, kar leži gospodi v želodcu kakor kamen, je osemurni delovni čas. Namesto da bi se v očigled brezposelnosti, katera še vedno narašča, delovni čas skrajšal na šest ur dnevno, si belijo glave, kako bi se ga dalo podaljšati. Sodrug, jasno kot beli dan je, da smo nakazani sami na sebe in da je vsa naša bodočnost odvisna od nas samih. Da nam manjka za življenjski obstoj potrebnih sredstev, je pač vsakemu posamezniku znano. Če pa se bo brezbržnost v toliko opasni meri širila med nami, kakor se je to opazalo do sedaj, zna napočiti čas, da sploh ne bomo več sposobni braniti se, še manj pa, da bi ob gotovi priliki mislili na kako zboljšanje naših razmer, ki, kakor znano, nikakor niso zavdanja vredne. Osobito tvori sedanja brezposelnost za nas silno veliko nevarnost in bi ne bilo bogve kaj čudnega, če bi nas iznenadilo kako ne-

domov, k sorodnikom, samo le proč. Prihajajoči imajo na hrbtu tovor riža, najvažnejšo pomoč, za pasom pa steklenico vode. Oni pa, ki hitijo ven, večinoma le najbolj potrebno obleko, kar so imeli pač takrat na sebi, ko so bežali iz hiš. Dosti zanje, ki se komaj vlečejo. Cele obitelji, cele generacije, skupaj, enakomerno počasi korakajoč, govorijo malo, pomagajo in dobivajo pomoč, če jo iščejo. Čudna je tihota pri narodu, ki tako rad govori. Nobenega prepira, nobenega zmerjanja, utrujeni so in obupani.

Povsod ista slika kamorkoli pogledamo. Še vidimo tu in tam sežgane, zogljenе mrličje — poročilo je pisano koncem septembra — govorijo nam o mukah, hujših, kakor nam jih slika Dantejev pekel. Ubiti v hišah, sežgani na cestah, trgih, mostovih, čolnih in celo v vodi. Posamezniki, gruče, stotine, tisoči, desetstisoči skupaj. Iz ulic so bežali na ceste in trge, iz enega mestnega okraja v drugega, ogenj pa za njimi, in kmalu ne samo za njimi, temveč tudi od stranih in spredaj. Čez most, čez kanal! Nič ne pomaga, tudi tam gori. Mnogi se gnetejo, ne gre več naprej in ne gre več nazaj. Nekateri skočijo v vodo, do vratu stojijo v njej in si močijo glavo, kajti požar se bliža; in tedaj pride plamen in gre preko

prijetno razočaranje. Gorje nam, če bi prišli tako daleč, da bi morali hoditi po potih, ki bi nam jih začrtavali naši podjetniki v družbi z Zvezo industrijcev. Ako hočemo pravilno taksirati zavednost ljubljanskih lesnih delavcev, in mislim, da je skrajni čas, da se to enkrat odkrito pove, tedaj si na žalost moramo priznati, da je k večjemu kakih deset procentov sodrugov med nami, ki se z resničnim interesom in zavednim prepričanjem bore proti kapitalističnim napadom. Ravno tako se samo teh deset procentov z resničnim navdušenjem briga za povzdigo in okrepitev strokovne organizacije, čeprav ta strokovna organizacija tvori obrambeni jez za vse. In če hočemo iti še dalje, moramo tudi priznati to, da samo teh deset procentov sodrugov jemlje v zaščito to skupno strokovno organizacijo, čeprav šteje naša ljubljanska podružnica preko 300 članov. Naj mi sodrug, ki se jih to tiče, nikar ne zamerijo, kajti v mislih imam samo skupen interes, in sem mnenja, da nikakor ne more in ne sme škodovati, če se odkrijejo rakrane, ki so celokupnosti v kvar. Največje zlo na našem celotnem pokretu tvori egoizem, katerega se na škodo vseh tudi mnogi lesni delavci ne morejo otresti. Egoizem je v veliki meri vzrok, da večina prepušča vso delo, skrb in borbo peščici zavednih sodrugov in tako prihaja, da imamo sicer veliko članov na papirju, borcev pa v resnici bore malo. Ravno toliko, da mnogi sodrug plačujejo svoje prispevke, in še teh plačujejo nekateri tako, kakor se težko bolani človek težko da pogovoriti, da bi se podal na sprehod. Da je strokovni organizaciji treba sredstev za podpiranje brezposelnih, podpiranje sodrugov na potovanju, v slučaju dolge bolezni, da je treba strokovni organizaciji sredstev za svojo administrativno upravo, za agitacijo, za tisk itd., to vse brezbržne sodruge silno malo briga, njim so prispevki vedno prispevki, kadar pa sami zabredejo v neprimolke, tedaj pa so baš oni prvi, ki od strokovne organizacije zahtevajo več, kakor to pravilnik predpisuje in kolikor jim ona na podlagi prispevkov sploh mora nuditi. (Konec prih.)

Dvojna mera.

Dnevno časopisje z dne 7. januarja t. l. je med drugim prineslo tudi vest, da je finančno ministrstvo izdalo odredbo, po kateri oprošča Jugoslovansko Orlovsko Zvezo v Ljubljani

glav, po zemlji in čez vodo, podi ga vihar — trpljenje je bilo kratko. Vsi! Le ob morju se jih je nekaj rešilo, malo, zelo malo. Tam, kjer je bila vojaška oblačilnica, je velik prostor, dvorišče. Policija je rekla bežečim, naj gredo tja, tam so varni. In so šli. Kajti tam ni lesa, ni dreves, plamen ne dobi nobenega gorljivega predmeta. Tam bodo počakali: čeprav vse drugo pogori, tu so rešeni. In prišel je ogenj in plamen je rasel in je šel preko dvorišča, preko ljudi, starih in mladih, moških in žensk. In vsi so umrli: dvaintrideset tisoč samo tukaj.

O kulturi in nekulturi kine.

V nedeljo dne 6. januarja je predaval na Ljudski visoki šoli v Ljubljani o tej temi gosp. Fr. Čibej, izvajal je v glavnem sledeče: Se danes zavzema javnost napram kinu nedoločno stališče, ga često popolnoma odklanja. To stališče je le v toliki meri dopustno, kolikor odklanjamo nekulturne strani kina. Zavračamo nekulturo v gledišču, zavračamo gotove vrste gledališča; prav tako moramo obsojati vse filme, ki v kulturnem pogledu vplivajo kvarno. Najprej moramo torej imeti jasno sliko o temnih straneh kina.

in vse njene odseke v kraljevini od plačila takse za vse njihove prošnje, ki jih vlagajo pri državnih oblastih, in za vse njihove prireditve. Tako torej Orlovska organizacija, ki jo po deželi tvorijo večinoma imoviti kmečki sloji in ki jo podpirajo vsi župniki s škofom vred ter vsi kapitalistični klerikalni veljaki, bo lahko prirejalo javne telovadbe, pri katerih bo pobirala vstopnine, brez da bi ji bilo treba plačevati takse in pristojbine. Prirejala bo Orlovska organizacija lahko plese, dramatične predstave in druge zabave brez taks in pristojbin!

Orlovstvo je čista politična organizacija klerikalne stranke. In samo v Jugoslaviji, kjer je korupcija dosegla svoj vrhunec, je mogoče, da vlada na škodo države priznava take in podobne benificije tej ali oni stranki. Klerikalci se nahajajo na najboljši poti, da vstopijo v vlado, in da bi se jim pot ugla dila in da bi do tega trenutka na tihoma vlado že podpirali, kar se dejansko že godi, za to jim vlada iz hvaležnosti daje take in podobne koncesije. Če je to za klerikalce in njihove orle ravno častno, je drugo vprašanje. Več kakor gotovo pa je, da se klerikalci resno pripravljajo, da bodo za razne drobtince prodali vso avtonomijo Slovenije, s katero so svoječasno tako kričavo krošnjariji. Taki znaki prav jasno svedočijo, da je vsa politika klerikalcev velikanska hinavščina in laž. Ako pa je tako postopanje prav klerikalcem, je prav tudi nam. Prav nam je že radi tega, ker se bodo vsaj tudi zadnjemu lesnemu delavcu odprli oči in v kolikor je vsled frazeologije in premetene hinavščine bil zapeljan, še simpatiziral s to družbo barantačev, se bo sedaj, če ima le še možgane v glavi, prepričal, da so klerikalci ravno tako koruptni, kakor so radikali.

In še z druge strani je vladna koncesija klerikalnim orlom značilna. Značilna pa je tudi za uvidevnost, nazore in mentalnost vlade same. Med tem, ko orlom ne bo treba plačevati taks, morajo delavske strokovne organizacije plačevati vse takse in pristojbine do pičice. Kakšna razlika! Orli bodo potom svojih vsakovrstnih priredb — in teh ni malo — skubili javnost po mili velji, ostalo bo jim vse. Delavske strokovne organizacije, ki spravljajo svoja sredstva skupaj potom težko prisluženih članskih prispevkov, potom katerih podpirajo svoje brezposelne člane, svoje člane na potovanju, v slučaju bolezni itd., in bi bili res potrebne olajšave, pa morajo plačevati vse horendne takse in pristojbine do zadnjega vinarja. Pri

Že pogled na zgodovino kina nam kaže, da kino prvotno ni igral nobene večje izobraževalne vloge, smatral se je za kuriozno novo iznajdbo tehnike, ki so jo že takrat trgovski krogi znali izkoristiti. Toda usodni korak v razvoju kina je bil ta, da je prodrla v kino takozvana kinodrama. Doslej je bila vsebina filma manj važna, tako pa je postala središče vsega.

Vpliv kina na širše kroge in zlasti na mladino si imamo tolmačiti psihološko in sociološko. Ljudje iz delavskih vrst, nadalje posli ter obrtniški krogi so se v naši dobi industrijskega življenja duševno precej spremenili. Enoličnost dela, duhaubija-joča atmosfera po delavnicah, neprestani boj za najpotrebnejše stvari vsakdanjega življenja, vse to je storilo nervoznega, pozabljenega in duševno otoplega človeka, ki išče v plitvih zabavah nadomestka svojemu bornemu življenju. Taki mentalnosti pa kakor nalašč odgovarja kino, ki ne zahteva nobenega višjega duševnega dela ter prinaša same razburljive senzacije in življenje, prenešeno v svet izpolnjenih želja. Drug problem je, zakaj mladostnik tako navdušeno posega kino. Treba je razumeti sorodstvo med obema. Duša mladostnika, ki je komaj našla svoj jaz, ki hoče obljub življenja ter pričakuje razširjenja vpogleda v svet, zlasti pa hoče obogatiti svoje poznanje erotičnih momentov, tej

delavskih strokovnih organizacijah, katerim razne takse in pristojbine požro velik del njihovih sredstev, ne velja tista kulantnost gospoda ministra financ, kakor pa pri klerikalnih orlih, ki nimajo družega smotra, kakor zabavati se. In temu se pravi nepristranost, poštenost in enakopravnost! Sramota!

Po njihovem delu se jih spozna.

Znano je vsakemu prizadevanje gospodov demokratov, da bi ujeli na svoje demokratske limanice tudi nekaj delavcev, ki naj bi skrahiranim ministrom ala dr. Kukovec in dr. Žerjav potom svojih glasov zopet pomagali na konja.

V to svrho gospodom tudi denarja ni žal. Čeprav med delavstvom ni takih kalinov, ki bi jim hoteli nasediti na nastavljene limanice, vendar izdajajo neki listič pod imenom „Unija“, v katerem se delavstvu hlinijo. In ker ta listič nihče izmed delavcev ne plačuje, nadlegujejo z njim delavce zastonj. Kakšni prijatelji delavstva so buržujski demokrati, nam kaže najboljši sledeči slučaj: Večina občinskega sveta ljubljanskega je delavstvu mestne občine pomagala na ta način, da mu je mizerne plače, ki jih je bilo deleženo za časa demokratskega režima na magistratu, primerno zvišala in tako prizadetemu delavstvu olajšala bedno življenje. In kaj se je zgodilo? Zastopniki demokratov so šli in so se poleg drugih stvari pritožili na pokrajinsko upravo tudi proti pretiranemu (!) povišanju plač mestnih delavcev!

Nas ta stvar zanima že radi tega, ker je prizadetih tudi nekaj mizarjev. Taki so torej prijatelji delavcev gospodje demokrati. Demokratska, kapitalistična gospoda je s tem činom svojo ljubezen do siromašnih sama dosti jasno dokumentirala. Povdariti pri tem je treba tudi to, da so glede povišanih plač mestnim delavcem zastopniki narodnih socialcev istega mnenja, kakor zastopniki demokratov.

Kradejo.

Zanimiv slučaj se je pripetil dne 5. januarja t. l. pri mizarjem mojstru Josipu Andlovcu na Karlovski cesti v Ljubljani. Gospod Andlovec je namreč našel — o groza! — štiri noge za

mladini ter v njej probujajoči se ljubezni odgovarja kino v obilni meri, ko jo spravlja v one sentimentalne in odurne sfere neresničnega življenja na platnu.

Poleg teh globoko psiholoških in socioloških motivov za posejanje kina imamo še vrsto zunanjih.

Nastane vprašanje, kaj kino pravzaprav nudi. Kratko lahko rečemo, da je devet desetih filmov i umetniško i v izobraževalnem oziru brez vsake vrednosti; te vrste drame so le produkt spekulacije, so polne pretiravanja, notranje neresničnosti ter tudi v igralskem in moraličnem oziru malovredne. Vsaj prinašajo pretežno same kriminalne in seksualne motive in snovi.

Torej tudi učinki takih filmov ne morejo biti dobri. Zlasti kvaren postane vpliv kina na mladostnikovo dušo in na duševnost širših plasti ljudstva. Demoralizacija, napačna slika o življenju, zmedeni pojmi, nerazsodnost, seksualne perversnosti, konflikti s sodnijo so navadni pojavi. In često vpliva vsrkani strup kina neočitno ter uniči in razdrapa zlasti mlade duše, bolj kot si mislimo. Mnogo je navidezne sreče v našem življenju. Kakšen naj bo boj proti temu zlu? Tako nekulturo moramo popolnoma zavračati in skušati jo odpraviti. Zato se hvaležno oprimimo cenzure, ki jo pri nas imamo precej trdno v rokah. Zlasti našo

cvetlično stojalo. O teh štirih nesrečnih nogah je trdil, da si jih je kdo izmed pri njem zaposlenih delavcev pripravil, da jih ob priliki odnese. Rezultat vsega preiskavanja in povpraševanja, kdo bi bil tak hudodelec, ki si je te štiri noge pripravil in s tem hotel gospoda Andlovca pripraviti na kant, je bil, da se sploh ni dalo dognati, ali si jih je res kdo pripravil, da jih odnese ali ne. Izključeno namreč tudi ni, da je te štiri noge za cvetlično stojalo dal svoječasno sam napraviti. Vendar pa gospoda Andlovca ni prav nič ženiralo, da je radi teh štirih mizernih koščkov lesa sredi najhujše zime kar štiri delavcev vrgel na cesto! Notabene teh štirih odrezkov nihče ni odnesel, vendar pa se je Andlovec vedel tako, kakor da bi mu radi teh štirih prekelj pretila nevarnost, da se mu bo podrla streha na glavo in da bo moral že jutri beračiti, če bi jih bil res kdo odnesel. Tiste opazke, da se mu krade in da ne pusti, da bi se mu kradlo, bi si Andlovec bil prav lahko prihranil. Ako misli, da je res imel kdo namen tiste štiri noge odnesti, tedaj naj dotičnika izsledi, njemu naj eventualno reče, da ne pusti, da bi se mu kradlo. Pavšalno sumničenje pa si naj gospodin Andlovec lepo prihrani zase, ker bi se sicer znalo prav lahko pripetiti, da se ga prime za jezik. Če bo g. Andlovec imel glede tatvin vselej tako čisto vest, kakor jo imajo delavci, bo dobro. V bodoče naj se gospod Andlovec nekoliko brzda in se naj nad delavci radi ne dokazane stvari tako surovo ne maščuje. Danes meni, jutri tebi, to se naj zapomni.

Sicer pa zadeva s tem še ni končana, ker bo o plačilu osem dnevnega odpovednega roka na vrat na nos odpuščenim delavcem spregovorilo zadnjo besedo še obrtno sodišče.

Res čudno, da si že vsak „kravtar“ dovoljuje delavce na tak grd način zapostavljati.

Teško in požrtvovalno delo.

Od dne 8. do 13. januarja 1924 se je v Beogradu vršila konferenca Male antante, ki jo tvorijo, kakor znano, Čehoslovaška, Rumunija in Jugoslavija. Iz naslednjega je razvidno, da so zastopniki Male antante opravili silno težak in odgovoren

mladino je treba odvrniti od tega tako duha uničujočega činitelja naše dobe. Toda naše prizadevanje za izboljšanje razmer ne sme ostati samo negativno, odvrtačo, prijeti mora tudi na pozitivnih straneh kina. Zlasti ne smemo v boju proti kinu iti tako daleč, da bi ga v celoti zavrnili. V tem pogledu moramo imeti jasno sliko o kulturno umetniških silah kina. Zato je treba, da se tudi s to stranjo kina pečamo.

So resni in globoki duhovi, ki verujejo v kino in njegovo bodočnost. In to zato, ker so prepričani, da prinaša film nove umetniške možnosti. Kar je zunanje na filmu, oprema, igralske sposobnosti, senzacije, jasnost in dovršenost slik, se mora polagoma izčrpati. Le duša in duševnost sta neizčrpeljiva. Kjer prihaja kraljevstvo duše do zunanje izraza, le tam smemo govoriti o umetnosti.

In film prinaša novo izrazno sredstvo: živo sliko. Poleg navadne slike in besede, teh dveh že tisočletnih izraznih sredstev, nam nudi živa, tekoča slika na platnu do sedaj še neporabljene možnosti, izraziti dušo, njene vire in temelje, večno sfero idej in utripe božanstva. Če je ostala navadna slika po večini v statičnem, izraža živa slika neposredno tok življenja, njegovo dinamično, valujočo vsebino. V živi sliki je nemir, valovanje in nastajanje, v pravem istinitem življenju je kipenje in prodiranje v bodočnost; zato more biti živa slika veren odsev globokega življenja, umetniškega ustvarjanja.

posel, kajti program je bil tako obsežen in je povzročil toliko naporega dela, da se je samo nacionalnemu navdušenju prizadetih državnikov zahvaliti, da so prevzeli toliko truda na se.

Program dela za blagor narodov, ki so jih na konferenci zastopali zastopniki Čehoslovakov, Rumunov in Jugoslovancev, je bil sledeči:

Dne 8. januarja zvečer. Prihod rumunskega zunanjega ministra g. Duce z gospo in spremstvom. Na kolodvoru oficijelni sprejem in pozdrav od strani zunanje ministra dr. Ninčiča, uradništva zunanje ministrstva, rumunskega poslanika Emandija in poslaniškega osebja. Minister Duca se nastani v apartementih hotela „Palace“.

Dne 9. januarja dopoldne. Prihod zunanje ministra dr. Beneša z gospo v spremstvu višjega uradništva njegovega ministrstva. Oficijelni pozdrav na kolodvoru kot prejšnji dan. Dr. Beneš se nastani tudi v hotelu „Palace“.

Opoldne. Intimen obed v dvorani hotela „Palace“, ki ga priredi g. dr. Ninčič na čast obema delegacijama.

Dopoldne sprejme ministrski predsednik g. Pašič g. dr. Beneša in g. Duca.

Zvečer. Vsaka delegacija večerja v svojem poslaništvu. Ob 22. uri velik dvorni ples, kateremu prisostvujejo šefi delegacij s spremstvom, na čast Nj. Vel. kraljice Marije povodom nje rojstnega dneva.

Dne 10. januarja. Ob 13. uri popoldne daje predsednik kraljevske vlade na čast udeležnikom obed v „Grand hotelu“. Obedu prisostvujejo samo člani vlade in delegacij.

Ob 20. uri zvečer gala-večerja, prirejena od zunanje ministrstva v „Palace“ hotelu.

Ob 22. zvečer soareja za diplomatični zbor v „Palace“ hotelu, na katero so pozvani tudi mnogi dostojanstveniki, politiki, narodni poslanci, ugledni meščani in zastopniki tiska.

Dne 11. januarja. Ob 13. uri popoldne priredi Nj. Vel. kralj Aleksander na dvoru obed na čast šefom delegacij in njih gospe. Ostali člani delegacij obedujejo v hotelu „Srbski kralj“. Obed prirede direktorji tiska Male Antante.

Ob 16. uri večerja na stanovanju predsednika vlade g. Pašiča.

Film, če naj bo umetnina, mora dobiti svoj zmisel. Linije, barve, figure se morajo združevati v celote, živa slika mora postati pričevanje umetniškega hotenja, izraz duševnega toka, njegovih zapletljajev, napetosti; vzbuditi mora v gledalcu nove vsebine življenja. Po tem zmislu žive slike se mora ravnati igralec, arhitekt filma, režiser; izbera pokrajine, kostumov, igralcev, mimika, vse gre za tem, da vzbudi živo, nastajajočo, nikoli dovršeno sliko, v kateri se vse sklaplja v posebno lepoto slike. Film ne pozna besede; pa posreduje v življenju tudi z drugim namenom. Sramežljivo pridržana gesta, mnogoličnost pogleda, linije premikajočega se telesa govorijo mesto jezika.

Končno lahko še rečemo, da je postal kino najvernejše zrcalo naše dobe. Kino je pravi otrok naše sodobne kulture. In sicer po svojih dobrih in slabih straneh. S tem pa je tudi rečeno, da se bo mogel kino razviti v pravo kulturno-duhovno sredstvo tedaj, če bo tudi naša doba poglobila svoje življenske temelje in našla zopet pravih virov vsakega duhovnega življenja. Ker torej naši dobi ne zaupamo popolnoma, smo tudi glede prave umetnosti v kinu lahko malo rezervirani. Potrebno pa je vsekakor, da napram kinu zavzamemo že enkrat pravilno stališče, da ga ne presojava samo z moraličnega, estetskega, gospodarskega stališča, ampak da ga kritiziramo imanentno, da se uživimo intuitivno v njegovo naravo ter razumemo njegovo življensko silo.

Ob 21. uri zvečer svečana predstava v Narodnem gledališču. K predstavi imajo pristop samo vabljeni. Predstavljajo se deli „Prodane neveste“, „Rigoletta“ in kombinacija baleta.

Dne 12. januarja. Ob 11. uri dopoldne sprejem zastopnikov domačega in inozemskega tiska.

Ob 13. popoldne obed v hotelu „Srbski kralj“, ki ga priredi predsednik narodne skupščine g. Ljuba Jovanovič na čast udeležencem konference Male antante. Oprostitev in odhod rumunske in čehoslovaške delegacije.

Hvala bogu, pri kraju smo. Da pa ne bomo gospodom diplomatom delali krivice, pripominjamo, da so mimogrede imeli tudi tu in tam kako konferenčno sejo, za katere pa, kakor gorenji program kaže, ni preostalo dosti časa.

„Srečni“ narodi, na kojih zdravje in tudi stroške gospodje diplomati tako izdatno jedo, pijejo in plešejo.

Cene živežu v letu 1923.

Pri vsaki priliki nam gospodje delodajalci skušajo dopovedati, da so se cene živežu ustalile, in celo tudi to, da so cene padle.

Kako je s to stvarjo, nam dokazujejo meščanski listi sami, in da se nam ne bo moglo očitati, da poročamo pristransko, se poslužujemo števil, ki so jih ti listi prinesli.

Veljalo je (kilogram):

	januarja 1923	januarja 1924
goveje meso . . .	Din 10 do 15	Din 20 do 28
teletina	„ 14 „ 16	„ 28 „ 32
svinjina	„ 20 „ 23	„ 30 „ 40
mast	„ 32 „ 35	„ 42 „ 45

Moka je meseca januarja 1923 veljala kilogram 7 Din, meseca januarja 1924 pa 6.50 Din. Cena moki je tekom enega leta padla za 50 par, ali veliko vprašanje je, če bo pri tej ceni ostalo. Na drugem mestu poročamo, da je vlada izvozno carino na moko ukinila. Nikar se torej ne veselimo predčasno, kajti ukinitve izvozne carine bo imelo za posledico porast cene moki na domačem trgu.

Pri gori navedenih cenah mesu so vračunane tudi kakovosti in se vidi, da se zlasti slabše kakovosti mesa, s katerimi se mora zadovoljevati zlasti delavstvo, narasle celo do 100%.

Povprečno se lahko računa, da so cene mesu in masti narasle za 40 do 60%.

Zanimiv je razvoj cen v letu 1923, ki ga je izdelala zagrebška mestna aprovizacija in nam jih predložujejo nastopne številke:

	6. jan. 1923	28. dec. 1923	narast. v %
goveje meso, zadnje	Din 19.—	26.—	37
sprednje	19.—	28.—	50
sprednje 2. vrste	11.—	24.—	118
zadnje 2. vrste	16.—	25.—	56
teletina, sprednja . .	18.—	27.—	50
teletina, zadnja . . .	20.—	30.—	50
svinjina	26.50	35.—	33
slanina	28.50	34.—	20
salo	31.—	36.—	18
mast	33.50	42.—	30

Žitaricam so cene v splošnem padle. To pa ni prišlo v prid konsumentom, temveč posestnikom mlinov. Med tem ko so cene žitaricam padle povprečno za 17 odst., so cene mlevskim izdelkom padle povprečno samo za 1 odst.

Cene drugih živil so se v neprilog konsumentov spremenile kakor sledi:

	6. jan. 1923	28. dec. 1923	narast. v %
mleko . . .	Din 3.50	4.50	30
smetana . .	12.50	15.—	20
jajca	2.—	2.50	25
riž	8.—	14.—	75
sladkor . .	19.—	22.—	17

Povprečni narastek cen mleku in mlečnim izdelkom potemtakem znaša 28 odst. Kubični meter drv za kurjavo je od Din 156.50 poskočil na Din 200.

Tudi cene v Mariboru kažejo približno enako sliko s to razliko, da so tam cene poskočile nekoliko višje.

Skrb buržuazije in vlade, kako bi se široke plasti konsumentov delavnega ljudstva temeljito izropalo, je naravnost ginljiva!

Gospodarstvo.

Kartel lesnih trgovcev v Jugoslaviji. „Jugoslovenski Lloyd“ poroča, da sta dve največji lesni podjetji v Zagrebu podvzeli akcijo za osnivanje kartela lesnih trgovcev v Jugoslaviji. Svrha kartela bi bilo določanje enotnih lesnih cen, ki bi bile obvezne za vse člane kartela.

V lesni trgovini bo torej napočila nova era — koncentracija kapitala. Pred vsem bo kartel skušal iztrebiti vse številne male konkurente s tem, da bo gledal dobiti vso lesno trgovino v svoje roke, da bo pozneje vsaj na domačem trgu diktiral ceno konsumentom lesa. Na inozemskem lesnem trgu stvar še ni dozorela, vendar so kapitalisti lesne stroke tudi v tem pogledu napravili začetek. Glej naše poročilo v eni izmed prejšnjih števil o internacionalnem kongresu velikih lesnih trgovcev v Bratislavi. V Jugoslaviji se torej tudi v lesni stroki polagoma pričenja proces, o katerem se pravi, da velike ribe požirajo male.

Izvoz lesa iz Slovenije je skoro popolnoma opešal, odnosno izvršujejo se še največ stari kupčijski zaključki. Tako za Italijo kakor za Švico so naše cene previsoke. Na italijanskih tržiščih nam je začela zaradi tega zopet močnejše konkurirati Avstrija. Naš les pride predrag zlasti tudi zaradi visoke prevoznine. Pri sedanjem stanju je podoba, da se bodo morale cene lesu znižati.

Kar naše lesne trgovce najbolj boli je to, če so primorani od svojih dobičkov nekoliko popustiti, kar se zgodi vselej takrat, kadar morajo od svojih odušnih cen odnehati. Da se je dinar nekoliko stabiliziral, jim nič kaj ne ugaja. Pšenica gre gospodi v klasje takrat, kadar dinar pada. In ker tedaj pojejo lire in franki, bi lesnim kapitalistom ne bilo prav nič žal, če bi dinar prišel sploh ob vso svojo veljavo in bi vsled tega nastala popolna gospodarska katastrofa, samo da bi si oni polnili svoje nikoli polne bisage.

Njihovo taranje o stagnaciji, ki se je trenutno pojavilo, ni družega, kakor kričanje po državni pomoči.

Izvozna carina na moko. Kakor javlja generalna direkcija carin, bo prošnja mlinov ugodno rešena in se bo izvozna carina na moko ukinila.

Poglejmo, kako so vladi pri srcu kapitalisti mlinске industrije in veletrgovci z moko! V zadnjem času dela ameriška in ruska moka in žito v državah, ki so navezane na uvoz tega blaga, kakor na primer Avstrija, Čehoslovaška, Nemčija, Belgija itd., oderuhom v SHS resno konkurenco. Navzlic dalekemu transportu je ameriška in ruska moka v agrarno

pasivnih državah Evrope cenejša, kakor moka iz SHS in to je povzročilo, da je bila naša — ne naša, ampak moka jugoslovanskih kapitalistov — iz inozemskih tržišč do malega popolnoma iztisnjena.

Človek z normalnimi možgani bi mislil, da mora cena moki na domačem trgu silno pasti, če jo v inozemstvu ne marajo, posebno če še upoštevamo kolosalne količine, ki jih Jugoslavija na moki ima. Nič takega, ti jugoslovanski lesni delavec ne smeš jesti cenejšega kruha. Vlada raje na škodo države opusti izvozno carino, da mlinske kapitaliste in veleveržnike na inozemskem trgu konkurenčno zopet usposobi ter prepreči padec ceni moki na domačem trgu. Mlini in mešetarji bodo torej jugoslovansko moko izvažali veselo naprej, jugoslovansko delavstvo pa lahko pričakuje, da bo vsled prevelikega izvoza moko v kratkem plačevalo — dražje!

Tako si znajo kapitalistični krogi pomagati. To se pravi solidarnost buržuazije in njene eksponentinje vlade. Če bi tudi delavstvo bilo tako solidarno, bi vsekakor izgledalo drugače, ker bi bilo mogoče oderuhe primerno udariti po umazanih prstih.

Češkoslovaška v številkah.

V Freitag in Berndtovi založbi na Dunaju je izšel Hickmannov geografsko-statistični univerzalni atlas, ki vsebuje o češkoslovaški republiki nastopne podatke: Po površini stoji ČSR s 140.485 km² med evropskimi državami na 14. mestu in sicer za Rusijo, Francijo, Španko, Nemčijo, Švedsko, Norveško, Finsko, Poljsko, Angleško, Italijo, Romunijo, Jugoslavijo in Dansko. Manjše so med drugimi Grška, Bolgarska, Madžarska, Portugalska, Avstrija, Nizozemska in Belgija. Po številu prebivalcev zavzema ČSR s 13.700.000 prebivalci 9. mesto in sicer za Rusijo, Nemčijo, Angleško, Francijo, Italijo, Poljsko in Španko. Manj prebivalcev ima Jugoslavija, Madžarska, Avstrija, Švedska itd. Razmerje med moškimi in ženskami ni posebno ugodno: na 1000 moških odpade 1075 žensk. ČSR zavzema glede tega 7. mesto za Rusijo, kjer je na 1000 moških 1229 žensk. Nemčijo (1000:1100), Francijo (1000:1095), Angleško (1000:1093), Avstrijo (1000:1089) in Švico (1000:1077) dočim sta v tem oziru na boljšem Bolgarija (na 1000 moških samo 985 žensk) in Romunija (na 1000 moških 997 žensk).

Največje mesto je Praga (700.000). ČSR prideluje mnogo krompirja, vendar pa zavzema 4. mesto. Glede železne industrije stoji na 10. mestu za Ameriko, Francijo, Angleško, Nemčijo, Španko, Švedsko, Luksenburško, Alžir in Kubo. Glede premoga zavzema 4. mesto za Ameriko, Nemčijo in Angleško. Vodne sile izkorišča z 8,5% (v Ameriki s 33%, Kanadi 12%, Franciji 29%, Švici 37%, Italiji 35%, Rusiji 5%, Nemčiji 5%, Avstriji 10,2%), glede železniškega omrežja je ČSR s 13.644 km an 19. mestu, glede brzojavnega na 24. in telefonskega omrežja na 19. mestu za Avstrijo, Madžarsko, Italijo, Norveško, Dansko itd. S 5500 avtomobili zavzema 35. mesto za Ameriko, ki je z 12.354.000 avtomobili na 1. mestu. Po zlati vrednosti tujih deviz v Newyorku pripada ČSR 38. mesto. Slabši denar ima Finska z zlato valuto 13% paritete v novembru 1922., Turčija (11%), Jugoslavija (7,8%), Grška (7,8%), Portugalska (4,3%), Romunija (3%), Bolgarija (3%), Madžarska (0,2%), Nemčija (0,05%), Rusija (0,05%), Poljska (0,026%), Poljska (0,026%), Avstrija (0,006%). Najboljši denar na svetu ima Siam (124% nad pariteto proti dolarju), Hongkong in Schanghai, Amerika in Litva (100%), Švedska (99,8%), Japonska (98%), Holandska (97%), Mehika (96%),

Svica (95%), Philippini (94,9%), Kuba (94,8%), Litovska (93%), Angleška (92%), Egipt (90%), Argentinijska (85%), Španka (79%), Danska (75%), Norveška (69%), Brazilija (36,6%), Francija (35%), Belgija (32%), Italija (23,4%), ČSR (15,6%) Najdražja na svetu (po 1. 1922) je Angleška s 68% predvojne paritete, potem Švedska (168%), Švica (167%) in ČSR (147%), Slede Amerika s 144%, Italija s 119% in Francija s 114%.

Življenski indeks je znašal v Nemčiji 1. 1922 38%, od tedaj pa se je že znatno zvišal in znaša nad 100%. Brezposelnost je bila 1. 1922 največja v Ameriki s 3.800.000 brezposelnih, Angleška (2.000.000), Italija (720.000), Nemčija (260.000), Poljska (170 tisoč), Švedska (150.000), Holandska (150 tisoč). Francija (150.000), Švica (140.000), ČSR (130.000). Od tedaj so te številke zelo poskočile. Nacionalno razmerje: Čehi in Slovaki tvorijo 63,5% prebivalstva, nacionalne manjšine pa 36,5%. Nemčija ima 3,9% manjšinskega prebivalstva, Francija 9,4%, Angleška 9,5%, Italija 2,6%, Španka 2,8%, Poljska 44,5%, Rumunija 28,5%, Jugoslavija 19,3% in Madžarska 16,4%.

Iz organizacije.

Stari trg. Podružnica lesnih delavcev v Starem trgu je imela dne 9. decembra 1923 svoj občni zbor in so bili pri tej priliki v novi odbor izvoljeni sledeči sodrugi in sicer: Vrhovec Valentin, predsednik; Antončič Luka, podpredsednik; Ravšelj Jakob, tajnik; Pirc Janez, blagajnik; Fajdiga Matija, Koren Jak., Truden Janez, Bavec Jakob in Potečin Franc. V nadzorstvo sta bila izvoljena sodruga Dimic Jernej in Vilar Janez.

Novemu odboru želimo mnogo uspehov.

Sodruga funkcionarje vseh naših podružnic prosimo, da vprašalne pole, ki jih je bilo tajništvo naše organizacije v drugi polovici novembra 1923 na vse podružnice razposlalo, čimprej izpolnijo in tajništvu zopet vrnejo. Stvar je važna in nujna, kar je iz vprašalnih pol samih najbolj posneti.

Končno prosi tajništvo Osrednjega društva lesnih delavcev vse blagajnike, da uredi do konca leta 1923 v kratkem obračune ter jih pošljejo pokrajinski centrali.

Inserat.

Za strojno mizarstvo

se sprejmejo takoj štiri dobri mizarji za pohištvo v trajno delo. Vprašati pri Florijanu Štrausu v Tuzli.

Tako vabi gospod F. Štraus po meščanskih listih mizarje v Tuzlo in jim obljublja trajno delo. To delo pa najbrže ne bo trajno, kajti če bi delovne razmere pri tem gospodu bili za kaj, bi mu ne bilo treba iskati mizarjev po Sloveniji, ker jih je ob današnji brezposelnosti povsod in tudi v Bosni na razpolago dosti. Mi naše sodruge odločno svarimo pred nasedanjem na razne inserate v meščanskem časopisju. Znalo bi se kvečjemu pripetiti, da kdo izmed mizarjev zapravi vse do zadnjega vinarja in končno še dela ne bo imel. Mizarski mojstri, ki ne prestando iščejo pomočnikov po časopisju, s tem sami dokazujejo, da nihče pri njih delati ne mara. Vsak izmed sodrugov naj si dobro premisli, predno se poda na pot v negotovost, in pride naj popreje v svojo strokovno organizacijo, katera mu prekrbi potrebne informacije.

V vednost sodrugom mizarjem povemo, da je pri Štrausu deseturni delavni čas in da plačuje dobrim mizarjem po 6 Din na uro, kakor tudi to, da se pri njem mora garati v akordu.

Kakšen ptič je gospod Štraus, dokazuje tudi dejstvo, da v svoji botegi ne trpi nikogar, ki bi bil organiziran, radi česa se ta odlični mojster z mizarškimi pomočniki nahaja v neprestanih konfliktih.

Za ilustracijo, koliko se sme raznim inseratom verjeti, navajamo še sledeči slučaj: Ob zadnjih božičnih praznikih je neka delniška družba „Javor“ v Logatcu potom inseratov v meščanskem časopisju iskala kar deset „dobrih“ mizarjev. Nekemu našemu sodruhu, ki se je na podlagi tega inserata podal v Logatec, pa je poslovođa dejal, da je on že ta 35., ki se je zglasil, in da bodo sprejeli kvečjemu samo enega! Naš sodruh je imel samo stroške.

Glede Strausa v Tuzli pripominjamo še to, da potom inseratov „išče“ mizarje tudi v zagrebških meščanskih listih. Pozor pred takimi inserati! Ne nasedajte!

Opozorilo!

Na ljudski visoki šoli v Ljubljani se vsako nedeljo vrše predavanja iz raznovrstnih panog znanosti. Predavajo običajno vseučiliški profesorji. Ker so ta predavanja poučna in tako prirojena, da je snov, o kateri se predava, lahko razumljiva, priporočamo sodrugom, da se nudene prilike poslužujejo in ljudska vseučiliška predavanja v obilnem številu posečajo. Predavanja se pričnajo ob 10. uri dopoldne in se vrše v predavalni dvorani (bivši kranjski deželni zbor) v palači univerze na Kongresnem trgu. Predavanja vsakomur dostopna, brezplačno.

Poslužujmo se prilike!

Usoda lesnih delavcev.

V Radomljah si je pri lesnoindustrijski tvrdki Feliks Stare strojni delavec Jakob Slevce obrezal desno roko.

V Novem mestu je pri lesnoindustrijski tvrdki „Gorjanci“ uposlenemu delavcu Jožefu Kralju padel težak hlod na levo roko in mu jo je zmečkal.

V Hrastniku si je v tovarni stekla uposleni mizar Viktor Gorjup pri stružnem stroju obrezal vseh pet prstov desne roke.

Jezersko. Delavcu Francetu Kremžarju je pri nakladanju hlodov padel hlod na levo nogo in mu jo je tako zmečkal, da so ga morali prepeljati v ljubljansko bolnišnico. Nezgoda se je pripetila pri tvrdki Hajnrihar.

Ljubljana. Pavel Orehek, mizarški vajenec pri mizarškem mojstru Škafarju na Rimski cesti, se je pri delu užagal v desno roko. Ili je moral v bolnišnico.

Zahvala.

Podpisani se mojim sodelavcem in sodelavkam na žagi barona Borna na Pristavi pri Tržiču za znesek 118 Din, katerega so nabrali in mi ga kot podporo v moji bolezni podarili, najlepše zahvaljujem. Ob enem se tudi zahvaljujem odboru Osrednjega društva lesnih delavcev, ki mi je ob isti priliki naklonil 100 Din.

Pristava pri Tržiču.

Teran Tomaž.

Razno.

Ženske in moški v naši državi. Skoraj v vseh pokrajinah naše države je bilo pred svetovno vojno več moških kakor žensk. Danes temu ni več tako, vendar je razmerje pri nas izmed evrop-

skih držav še najpovolnejše: v Jugoslaviji pride povprečno 1022 žensk na 1000 moških. V posameznih pokrajinah je to razmerje precej različno. Povprečnemu številu najbližje je razmerje v Medijmurju, ki pride na 1000 moških 1021 žensk. Nad povprečnim je število v Banatu (1041), v Bački in Baranji (1050), na Hrvatskem in v Slavoniji (1053), v severni Srbiji (1085), v Sloveniji (1097) in na otoku Krku (1137); pod povprečnim številom je Dalmacija (1011 žensk), južna Srbija (1008), Črna gora (1006), ter končno Bosna in Hercegovina, kjer pride na 1000 moških samo 957 žensk. Karakteristično je, da Bosna celo po večletni vojni izkazuje znatno več moških kakor žensk.

Stanovanjski zakon in plačevanje davkov. Finančni minister bo v kratkem izdal naredbo, da izgube vsi zavezanci, ki ne bodo plačali v členu 16 stanovanjskega zakona predvidenega davka, varstvo stanovanjskega zakona ter jih bo mogoče deložirati. Davek je treba plačati najkasneje do 1. aprila 1924. Poleg tega se pripravljajo nekatere pomembne izpremembe stanovanjskega zakona ter sta v to svrhu že obrazovani dve komisiji v ministrstvu za pravosodje in socialno politiko. Ta naredba bi silno famozna, nihče te ne bo vprašal iz kakšnih razlogov nisi mogel plačati, če si morda imel bolezen v hiši nič tacega; plačaj! če ne, pa hajdi na cesto! Taka je pri nas socialna politika!

Zaupnikom priporočamo naj opozore člane, da si nabavijo Delavski koledar za leto 1924, dokler je še čas.

Razprave o socialnem zavarovanju in o drugih vprašanjih, ki so v Delavskem koledarju priobčene, onemogočujejo vsakemu članu zvedeti kakšne pravice mu dajejo ti zavodi. S tem je tudi delovanje zaupnikov olajšano, ker ne bo treba vsakemu članu posebej razkladati kakšne pravice in kakšne dolžnosti mu predpisuje socialna zakonodaja. Zato je treba, da si vsak zaveden član nabavi Delavski koledar za leto 1924.

Pogajanja med Rusijo in Rumunsko glede Besarabije. Časopisi poročajo, da se bo 15. januarja sestala ruska-rumunska konferenca, ki bo razpravljala o raznih vprašanjih omenjenih držav, posebno o vprašanju Besarabije in rumunskega zlatega zaklada, ki se nahaja v Moskvi. Konferenca se bo vršila na nevtralnem avstrijskem ozemlju na Solnograškem. Čiherin bo predsedoval ruski, Dimandi pa romunski delegaciji.

Napredovanje ruske obnovitve. Rusija je napravila lansko leto velik korak naprej po poti svoje obnovitve. Po predlanski lakoti so sledile dobre letine in vsa poročila soglasno poudarjajo vidni napredek te velike slovanske dežele. Najvažnejši dogodek je nova ruska ustava, po kateri tvorijo vsi ruski deli Rusije zopet eno politično celoto. Rusija je s to ustavo tudi pravično in temeljito rešila narodno vprašanje. V začetku lanskega leta so Japonci izpraznili vzhodno Sibirijo in vse leto so se vršila neuradna pogajanja za sporazum med tema dvema državama, ki pa so ostala brez vsakega uspeha. V zadnjem času se mnogo govori o priznanju sovjetske vlade s strani drugih držav. Tako priznanje je najbližji cilj sovjetske diplomacije.

Sladkor zopet dražji. Jugoslovanski sladkorni kartel je zvišal cene sladkorja za 50 para pri kilogramu. V tovarni stane sedaj sladkor na debelo: kristalni (sipa) 19.50 Din, klobučni 20.50 Din in v kockah 21.50 Din za kilogram. Trgovci seveda ne bodo podražili sladkor samo za 50 para, ampak bodo porabili priliko, da tudi sami nekaj profitirajo. Po Ljubljani se na primer že govori, da bodo trgovci podražili sladkor kar za 4 Din! Delavcev seveda ne bo nihče vprašal, če so dobili tudi primerno povišanje plač, da nove cene zmagajo.

Narodni socialisti so sedaj končno veljavno privlekli svoj voziček v kapitalistične vode.

V družbi z radikalno (vladno) in samostojno kmetsko in narodno napredno (Trillerjevo) stranko so ustanovili skupen dnevnik pod imenom „Narodni dnevnik“. Oklic za naročbo so podpisali predstavniki vseh navedenih strank. Za narodne „socialiste“ je podpisan g. Ivan Deržič.

S tem dejstvom je zgubil delavski pokret zopet enega sesalca, ki je v kalnem ribaril. Menda se sedaj narodni socialisti ne bodo upali več govoriti o socializmu, kajti v družbi s kapitalisti se za socializem ne da delovati. S tem je narodno-socialne muhe — enodnevnice konec.

Lastnik in izdajatelj „Osrednje društvo lesnih delavcev“ v Ljubljani. Odgovorni urednik Kavčič Tomaž. — Tiskarna J. Pavliček, Kočevje.